

Az Elyseumban Voltér és Mirábó.

Mi hirt hallottál a' felső Világról a' mi Hazánk-
ból *Mirábó*? ezt kérde *Voltér* a' múlt hónap-
nak 30 dikán *Mirábótól*; mellyre ő háromszori feje
meg-tsoválásával ezt felelé: Nem hiszed Barátom,
ha el beszéllem! — hitel felett való dolog! — és
ha igaz, hijában fáradtunk miketten a' Felső Vilá-
gon, hijában készítettem én a' *Revolutiót* Frantzia
Országban — meg vagyunk löve. — Eppen ebben
a' szempillantásban (Jan. 30.) érkezék ide *Fránk-
furtból* és *Máintzból* egyszersmind 2 Posta legény,
kik nékem ezt a' véletlen hirt hozták a' felső Vi-
lágról, mellyet néked most mingyárt keservesen fo-
gok elé beszélni — légy figyelmetességgel! — —
„ A' Frantzia Nemzeti Gárdának fő Vezére *Fajette*
titkos parantsolatot ad 8000 Nemzeti Gárdának,
hogy ezek egész készülettel állanak el az Ország út-
ját eddig 's eddig. A' Gárdák, kik a' dolog' tzel-
jából semmit sem tudtak vala többet, tsak hogy a'
ki-rendelt helyeken vigyázattal legyenek, meg-te-
szik a' magok kötelelségeket. *Fajette* a' Frantzia
Királyi Korona Hertzeget egy Kotsiba ültetvén ma-
gával, más Kotsiban pedig a' Király, és a' 3-dik-
ban a' Királyné, egész tsendelséggel ki jövének Pá-
risból Anglus Kalmár álortza alatt, azon kívül,
hogy az egész Frantzia Nemzet, annál is inkább
az útokan el-állított Gárdák valamit tudhattanak
vólna belölle. *Fajette* elől minden akadály né kül
ki-jött az Orzághól a' Korona Hertzeggel; de a'
Király és Királyné, midön az utolsó Frantzia Postá-
ra *Metzbe* érkeztenek vólna, meg esmertetének a' Pos-
ta Mester fiától, ki azonnal Attyának jelentvén, kik
vólnának az utazók, mind a' Király, mind a' Királyné
meg-tartoztattatának. Mi leve hát végre belölle? *Fá-
jette*, ki már előre *Brüszfelbe* érkezett vala a' Korona
Hertzeggel, tsak el-tsudálkozék, hogy a' Király és

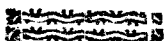
Királyné olly későre érkezének; azért fegyveres rendelést téven *Brüsszelben*, mind a' Király, mind a' Királyné tzerentsésen által jövének, és velek edgyütt a' *Metzi Komendáns Bovile* Ur-is. Már most Frantzia Feldmarfal *Fajette* a' Frantzia Korona Hertzeggel *Brüsszelben*, a' Király *Luxemburgban*, a' F. Királyné pedig *Monsban* — és így minnyájon Frantzia Országon kívül *Auszriai Belgiumban* egész bátorságban lenni mondatnak. Hiszedé mind ezeket *Volter*? gondoltad volnaé, hogy ez így történnyék? és képzeledé, mi léfzen ennek vége 's következése? Ez a' leg-ujjabb történet mind a' felső, mind az alsó Világból, és ehhez hasonlót többé soha senki se hallott. — *Volter* mind ezekre vállot vonintván, tobákat szippant, és a' Nagy *Fridrik*hez indula, hogy a' *Mirábotól* hallott híreket elé beszélje, 's el is beszélle; de semmi Ujságot nem monda; mert már *Fridrik* — ki a' felső világbéli Ujság Leveleket mind olvassa, ezt is a' *Frankfurti*, *Máintzi*, 's más felső világbéli Levelekből olvasta vala. Sőt elé vevé a' *Koloniai* 27-dik Juniusban költ Ujság Levelet, melyből ezen *Párisi* tudositásokat olvasáki néki szórol szóra:

„*Páris* 21. *Juny*. Eppen most, midőn ezen Levelomet irám, dél előtti tizedfél óra vagyon. Eppen most hallatik nállunk az ujj hidakról a' rettenes ágyu dörgés. A' minden uttzákban és külső belső Városokban meg-perditett dob-szó el-fogta a' levegőt, és minden felé az kiáltatik: A' Király az egész Királyi Familiával el-szökött. Az utak és uttzák rakva vagynak a' fel lármázott végphetetlen fokasággal. A' Királyi (*Thullerien*) múlató Háznak és Kerteknek Kapui bé zárattak. A' Sokaság teli torokkal kiáltja: el-áruhattunk, és kívánja, hogy Frantzia Ország Köz-társasággá váljék. Némellyek azt erősitik, hogy minnyájon, mind a' F. Férfiak, mind a' Asszonyok Nemzeti Gárda Köntösbén a' Vár-örzői előtt menének el. A' Vigyázaton lévő Komendáns a' Tanáts házhoz vitetett fogságba, és ha a' vigyázó Katonaság ellent nem áll vala fel.

la fel-akasztatta volna azonnal a' Nép — de így is úgy meg verettetett és tépetett, hogy a' leg kegyetlenebb halált ábrázolja vala magában. Edgyik kezében egy írást tart vala, és mellette egy Tiszt mégyen vala. Mindenek *Builli* és *Fájet* (e' más *Fájet*; az első *de la Fájet*) ellen lármáznak; kik mindketten a' Város-házánál vagynak fogva. Ebben a' szempillantásban kezdének minden harangokat megvonni. — A' Nemzeti Gyűlés a' belső Miniszternek megparatolta, hogy azon pertzentésben mingyárt Kurirokat küldjön az Országnek minden szegeleteibe, hogy a' határból tsak egy ember is ki ne bocsáttassék. A' nép a' Miniszterek fogságát kívánnya. A' Tanács ház előtt olly nagy a' tolylongó nép sokasága, hogy senki sem bé sem ki nem mehet. Itt a' dolgok leirhatatlanak. Reszket a' penna féltembe kezemben, hogy ma este, vagy holnap rettentő dolgok történnek közöttünk. Minden történetekre nézve minden ágyuk töltve vagynak, égnek az ezeket gyújtó Kanotzak, és a' Záfzlók minden felé függenek. Sokokat ki-jegyzetennek már az ölésre. A' Sz. *Antal* külső Várofsából a' Nemzeti-Gyűlésnek 2 Tagjai *Camus* és *Cazales* el-fogattak és fogságra vitettek. — Barátom! nálunk rettenetes tekintetűek a' dolgok!! A' Nemzeti-Gyűlésben olly nagy a' lárma, hogy *Péter* nem érti *Pált*. A' külső Városiak a' belső Városra kívánnak rohanni. — Boldog Isten!! mit érünk — el-marad a' Postáról Levelem, ha többet irak — *adieu!!*

Párisból ugyan ezen nap délutánni 8 órakor. —
„Egész nap azon mesterkedünk vala, hogy megtudhatnók, mely után ment legyen el a' Király, de még eddig nem tudhatjuk. A' Nép ma egész nap dühött tolylongással járt széllyel az uttzákon, és a' tzimerekből a' Király és Királyné neveit törölték szaggatták. A' *Bankó-ház* bé-volt zárva's Komédiák sem tartattak. Az egész Város arra öztönöztetett, hogy ki ki a' maga Házát *illuminálja*; valamint 1789-dikben 13 és 14. Juliusban történt. Egy szóval éppen úgy vagyom most dolga ezen Vá-

rosnak, mint a' Revolutzionak kezdetekor. — Mikor ezeket eddig olvasta volna *Fridrik, Voltér* előtt, azt mondja néki: *Voltér!* tudodé, hogy minden nagy dolgokról költ első hír kétséges, vagy nagyított, vagy kicsinyített, és így nem tökéletes szokott lenni, halgasd meg azért mi vagyon írva ezen Kiss Bétsi Levélben, mely tegnap Bétsben közöseségesen ki adatott, és egy garason nyilván árulattott, mely szoról szóra ez:

A' *Frantzia Királyiak el-fzaladásáról és el-fogat-tatásáról* (*Augsp. N. 153.*) — *Páris* Juniusnak 21. dikén dél előtti 11 órakor. — „Mia még reggeli 5 és 6 óra tályban egy rettenetes hír futá-el egész Városunkat, mely a' népet azonnal egészszzen felzeadité. Minden utzákban ezen kiáltás kezd vala hallatni: Oda van a' Király egész Familiájával!! mely szó egy véletlen menykő ütés helyett vala a' Nemzeti-Gyülésnek. Azonnal öfzve gyüle a' Nemzeti Tanáts. Küldik vala az Orzágnak minden részeibe a' Kurirokat, az egész Nemzeti Gárda fegyverben álla ki; a' lárma ki-mondhatatlan vala az egész Városban, nevezetesen a' Királyi Kastély előtt. Az *Aristokraták* fenyegetődznek, 's azt mondják, hogy 3 szor 24 óra alatt 200 ezer fegyveresek fognának *Páris* kapui előtt meg jelenni, hogy a' Nemzeti-Gyüést és annak minden tagjait fel-aggaszák. Már most a' 2 rész között leg-nagyobb vér-feredöt várjuk minden órán. — *Strafsburg* 23. Jun. — „A' Király, a' Királyné és a' Korona Hertzeg Juniusnak 21. dikén reggeli 3 órakor, *Párisból*, *Meauron*, *Chalonan*, *Marne*, és *Verdünnen* keresztül szép tsendesesen *Belgiumba* ment. Az egész út minden akadály nélkül foly vala egészszzen *Várenne* falujáig, mely *Verdüntől* tsak 3 fertály órányira esik, hol a' Király és a' Királyi Familia meg-tartoztaték; mely illven formálag esék: A' Posta Mesternek e-fzébe ütiődik, hogy ezen általa expediált 6 — 6 lovas Kotsik, mellyekben egy vastag kövér Ur, egy Dáma, gyanusok lehetnének; azért, mint hogy már a' Kotsik a' Posta háztól meg-indultanak vala, lóra ül

ül és rövidebb úton elejekbe nyargalván, *Verdünben* 's) másutt fel lázzasztja a' Nemzeti Gárdákat. Azonban meg-sajditja, hogy az egész Környékben nyüzseg a' fokaság, kik már a' Királyt várják vala, hogy a' széleken által kisirjék; tehát veszedelmesnek láttatik vala a' Király el-fogattatása, rettenetes lépések történének. Gróf *de Ganges* egy igen nagy *Aristokrata* 2 pisloly lövéssel löveték-le lováról — *Obeiter Bouille*, a' *Nancy* Komendánsnak fia, a' Nemzeti Gárdák által darabokra aprították, és ennek Attya a' szélek-felé el szalada. — Egy szóval a' Király és az egész Királyi Familia még az nap estvére *Chalonsba* visszavitetének, a' hol meg-hátának. — A' Királynak ezen visszavitetését irtozatosan írja-le egy idegen Levél; de valamennyi tudósítások még ezen dologról kezünkhöz jötenek, mind ellenkeznek egy-mással, azért várjunk bizonyosabb tudósításokat. Mi addig azt tartjuk bizonyosnak, hogy a' Frantzia Király *Luxemburghban*, vagy *Brüsszelben* vagyon, a' Királyné pedig *Monsban*.

Utolsó jegyzések. — A' mi F. Udvarunk igen frissen vagyon. *Laxenburgban* a' múlt Vasárnap pántzélban öltözött fegyverkezés tartatott, és este tüzi-játék; mellynek nézésére tsak nem egész Béts itt jelenvén-meg, olly nagy vala a' tolyongás, hogy a' nép már pénzelt sem kaphat vala magának enni valót. A' Fiákerek Kotsisok 3 aranyat kérnek vala *Laxenburgig*, a' hová máskor 2 forintért is örömeft ki-kotsiznak. — Ezen hónapnak 8-dikára várjuk a' Tseh Országi *Deputatiot* Bétsbe, kik a' Felségét a' Koronázásra fogják az Ország képeben meg-híni — 9 dikben szerentsénk fog lenni Felséges Urunkat szemeinkel látni Bétsben. — A' Békelségről még semmi bizonyost nem mérünk irni többet, hanem hogy már meg-van, abban itt senki sem kételkedik. — Az útozó Sergek közzül némelleyek meg-állittattak a' további parantsolatig — de talám ezeknek más felé kellett minden órán mozdúlni — hová? azt ki-ki gondolhatja. — Itt

Bétsbeu

Bétsben úgy hiszik némellyek, hogy a' Szisztovi *Congressus* újra folya. Az igaz, hogy a' Béts vára árkában szüntelen dolgoznak ma is az ágyuk és ágyu gollyóbisok körül szorgalmasan — és egy néhány 100 táborig szekerek vagynak meg-rakodva 's fel-ernyözve készen az útozásra — merre? ezt se tudjuk. — A' Tanácsos *Brambilla* Ur javasolására azt végzette ő Felsője, hogy ennekutánna a' *Grantz* vagy *Határnak* *Sergeknél* lévő *Chyrgusok* is 600 forint esztendei fizetést fognak venni, mint más *Sergeknél* levők. — A' mi híreink mind csak olyanak, mellyeknek vagy meg-erősítetéseket, vagy meg-tzafolásokat várjuk; azért csak tsendesen bánunk még ezekkel, de minden órán bizonyossákkal fogunk szolgálni.

A' *Kafjai* Könyv-visgálói hivatal, a' f. M. Helytartó Tanácsnak végzéséből, az Akadémiának helybéli, és Districtualis tudomány-béli igazgatójának, B. *Sahlhausen Moritz* Urnak adattaték ezen napokban által. — Ugyan ezen Akadémiában a' Természeti és az Ország Közönséges Törvényé tanítójának üress helye' bé töltése végett, a' F Királyi Rendelések szerint, a' jövő Septemb. 9-dikén a' *Pesti* Univerfitásbann próba Gyűlés fog tartattani: mellyre mindeneknek, kiknek vágyások és ilendő tehetségek vagyon, szabad és bátorságos megjelenés engedtetik.

Török Birodalom. — Török Szomszédjainknak bővebb esmertetésekre, kivántunk egy *Lenk Josef* nevezetű *Württemberg* Regementjebéli Draganyosnak vallástételéből némelly töredékeket ide iktatni: — 1788-dikban Aug. 29-dikén esett Török kézbe a' meg nevezett Draganyos, azon alkalmatossággal, midőn F. M. L. Gróf *Wartensleben* vizslya vonta Népét *Mehádiától*, *Teregovához*. El-fogatása után néhány napokkal, ki-állítottott *Lenk*, a' maga egész készületében egy nagy kerületbe, mellyet felles számú Törökök formáltak, 's próbákat tétetett rajta, minémű óltalmúl szolgálhat a' melly-vas, és

a' sisak, a' golyóbis, és fegyver ellen. Parantsolta t. i. némelly Törököknek, hogy keményen megtöltvén piztollyaikat, löjjenek bizonyos melzsiségről a' *Lenk*' mellyére. Ki-állotta a' golyóbisokat szerentsélsen a' melly-vas; annakutánna néki estek a' Törökök a' sisaknak; kezdték azt irgalmatlanúl vagdalni: mig nem végre két felé is esett, 's szegény *Lenk* igen nagy sebet kapott a' feje' kaponyáján. — *Konstántzindpolyba* lett érkezésével, 6 büdös fővel aggatták körül *Lenket* a' Törökök; 's számárta ültetvén, három nap hurtzolták egymás után az úttzákon. A' durva nép, nevetve tsúfolta, 's sárral és kövel hajigálta!!!

Egyik Párisi Levélből azt olvassuk, hogy Pruszszus Status Minister Gr. *Hertzberg*, meg illetödvén a' rólla költetett fok rend béli hireken, ez iránt egy *Etserney* nevezetü Frantzia Grófnál következendő irásával jelentette a' maga ártatlanságát. — „Bámulással szemlélem, hogy a' Párisi Ujjság-Levelek 's más egyéb motskos irások engemet minden szem pillantásban illetnek, 's mindent, valamit ez vagy amaz Frantzia, Pruszszuának Politikájáról 's elközléseiről beszélni tud, nékem tulajdonítanak. Megvallom, hogy a' Hollándiai Revolutzióban, és az Helytartó Jufsainak vizsza adásábann részves voltam: de a' mi *Lüttikhi* a' és *Belgiumi* Revolutziot illeti, legkisebbnyire is ebbe magamat nem elegyitettem 's helybe sem hagytam. Nem vethet a' Világon senki szememre valamit, mellyet megígértem és végre nem hajtottam volna, 's melly az egyenes szivűséggel meg nem egyezett volna. Tselekedeteimnek fundamentoma mindenkoron ez volt, hogy a' külső hatalomságokkal való ügyes-bajos dolgokat folytató Ministernek nyilván kell el járni foglalatoságaiban, hogy azokról mindenek előtt számolhasson. Nem gondolom hogy valaki ellenkezöt mondhatna róllam; és a' miket némelly szerentse vadászók, kik magokat Pruszszus Miszfzionáriusoknak szokták nevezni, tselekeleznek vagy beszéllenek, éppen